

10. Мультимедійний музей нової хронології. URL: <https://www.yarmnh.ru/> (дата звернення: 20.05.2022).

УДК 316.734(477+438)"71"

Чередник Л.А.
кандидат філологічних наук,
доцент, Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ: МИНУЛЕ Й СЬОГОДЕННЯ

«У всій Слов'янщині немає двох народів, котрі б із погляду політичного і духового життя так міцно зрослися між собою, так пов'язані численними узами і, незважаючи на це, так довго цуралися один одного, як поляки та українці» [3], – саме такими словами ще у 1894 році розпочав свою статтю «Взаємини польської та української літератур» видатний класик української літератури Іван Франко.

Якщо у політичних питаннях упродовж усієї історії України та Польщі бували різні стосунки, іноді навіть надзвичайно складними, то в сфері культури між державами ситуація була значно кращою і простежувалася на різних рівнях.

Передовсім виділяються мовні зв'язки, щопочинаються ще з часів Київської Русі. Польська й українська мови постійно зазнавали значних взаємовпливів. На думку мовознавців, цей процес був найбільш виражений у XVI ст., після чого почав дещо спадати, однак із здобуттям Україною незалежності мовні контакти відновлюються й продовжують інтенсивно розвиватися. Окрім того, обидві мови відіграли значну роль у становленні обоєпольних діалектів. Безумовно, витоки мовних зв'язків криються в історичних контактах українського й польського народів, що сягають, як уже зазначалося, ще X-XI ст. Варто наголосити, що українсько-польські мовні взаємовпливи простежуються чи не на всіх мовних рівнях: фонетичному, граматичному, лексичному й фразеологічному. Навіть можна знайти сліди польської мови в українській графіці. Понад 70 % лексичного складу обох мов є однаковою. Більший вплив мала польська мова, однак частку української у взаємних контактах недооцінювати не слід. Загалом, мовні контакти мали позитивний вплив для обох мов, оскільки збагачували мовну структуру, словниковий склад й усували одноманітність та традиційність, що була притаманна давнім українській та польській мові.

Не менш плідними були й літературні взаємини. Відомо, що чимало українських письменників XVI і XVII століть писало польською мовою, зокрема

Мелетій Смотрицький, Петро Могила, Йоаникій Галятовський, Лазар Баранович та ін.

У вищезгаданій статті Іван Франко називає польських діячів, які створювали свої твори українською, серед них Тимко (Томаш) Падура, Павлин Свенціцький та ін.

Постать родоначальника нової польської літератури Адама Міцкевича тісно пов'язана з Україною. Українські поети і письменники, такі, як Тарас Шевченко, Петро Гулак-Артемівський, Іван Франко, Леся Українка, високо цінували його творчість. Одна з кращих його збірок, «Кримські сонети», що вразила читачів красою пейзажних картин, була написана під впливом подорожі до Криму. Ще за життя А. Міцкевича його сонети почали перекладати українською. На думку Максима Стріхи, українського науковця, громадського та політичного діяча, перекладача, написана поетом під час еміграції й «сповнена віри в містичну месіанську місію Польщі «Книга польського народу і польського пілігримства» стала взірцем для «Книги буття українського народу», написаного Миколою Костомаровим, головного ідеологічного документу кирило-мефодіївців» [2].

Варто також нагадати, що переклад великої поеми Адама Міцкевича «Пан Тадеуш», який здійснив був ще в середині 1920-х Максим Рильський, одноголосно визнаний фахівцями за найкращу інтерпретацію поеми іноземною мовою.

Відомо також, що Іван Франко був глибокий знавець польської мови і польської літератури. Він писав польською мовою, бажаючи ознайомити широкі кола польської громадськості з важливими суспільними питаннями українського і єврейського народів. У творчому доробку митця є два великі романи, написані польською: «Лель і Полель» та «При домашньому вогнищі». Значимо, що роман «Лель і Полель» Франко написав на конкурс, оголошений видавництвом «Кур'єр Варшавські». Прикметно, що Президент Польщі Анджей Дуда під час свого виступу у Верховній Раді України 22 травня 2022 року не тільки подякував українцям за опір, який вони чинять рашистам, а й процитував рядки з поезії І. Франка «Вічний революціонер»: «Дух, що тіло рве до бою, Рве за поступ, щастя й волю» [1]. Ці слова лунають надзвичайно актуально в умовах нашого лихоліття.

Аналізуючи сучасні відносини між обома державами, слід нагадати важливий для всіх нас факт: Польща першою визнала незалежність України в 1991 році. Нині країни сприймають одна одну як стратегічні партнери.

Особливо під час російської агресії, що загрожує всьому цивілізованому світу, відносини між Україною і Польщею набувають особливого значення, а щира допомога польського народу українцям відкриває нову сторінку в спільній історії двох країн. Від початку конфлікту Польща стала важливим хабом для надання Україні міжнародної підтримки, включаючи гуманітарну, матеріальну та

військову допомогу. Польща прийняла на власній території понад 2 мільйони українських біженців, переважно – жінок і дітей, що вимушені рятуватися від російських бомб. При цьому громадяни Польщі відкрили для українців свої серця та свої домівки.

Отже, ми стаємо свідками, що міжкультурний діалог України та Польщі активно розвивається й матиме подальше продовження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виступ Володимира Зеленського та Анджея Дуди у Верховній Раді України. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1cvc8SNFB-8>
2. Стріха Максим. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням (до постановки питання). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Strikha_Maksym/Ukrainskyi_khudozhnii_pereklad_mizh_literaturoiu_i_natsiietvorenniam.pdf
3. Франко І. Взаємини польської та української літератур. URL: <https://www.i-franko.name/uk/HistLit/1894/VzajemynyPolskTaUkrLit.html>

УДК 339.98

Длугопольський О.В.

*доктор економічних наук, професор,
Західноукраїнський національний університет*

НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Враховуючи перманентну нестабільність соціально-політичного та фінансово-економічного розвитку світової економіки через глобальні пандемії, фінансові та торговельні катаклізми, війни, різні вчені розробили численні індикатори для оцінки глобального чи локального ступеню невизначеності [1; 2; 3]. Протевчені Г. Ахір, Н. Блум та Д. Фурцері [4], узагальнюючи розрізнені методики, запропонували комплексний індекс світової невизначеності (World Uncertainty Index – WUI) для 143 країн на основі AI-аналізу частоти слова «невизначеність» у щоквартальних звітах країн про економічні та політичні події (рис. 1).